

Ի ՅԻՇԱՏԱԿՍ ՔԱԶԱՅ ՄՇԱԿԱՑՆ

ԽՕՍԻ Է. Ն. ԱԿԻՆԵԱՆԻ

Առ սրնարօֆրն Մասեաց արկ Տէր այգի նորատունկ,
Զորով որմունս շրջափակ ածին նորին իսկ մատունի:
Զհոգս դարմանոց յանձն արար ի մըշակացն դաստակս,
Ամ ըստ ամէ առոգել զիւր վայելուչ անդաստակս:

Անեաց այգին ի ծաղիկս, ի բազմաբեր արգասիս.
Եւ հունձի ածան ի պահեստ յամրածածուկ կարասիս:
Ընդ տոհմականսն ցրնծացին Տէր եւ Մըշակի միասին,
Իսկ ի վայելս մըքերաց քոռունի նոցին իսկ հասին:

Զաւանդս հարանցն յարգեցին որդւոց յորդիս պայագատի,
Վըկայի նըգանց եւ գործոց արձանի նոցին հարագատի.
Թողին գարդիւնս վաստակոց բագում դարուց եւ ամաց,
Զոր ժամանակն մըտադիւր յանյագ ի ծոց իւր ամաց:

Թէ սուգակացն արուեստ՝ անդնդապտոյտ ի յատակս
Զունջըս ծովուց պեղիցէ յայտնել գամացն յիշատակս,
Զի՞ իսկ, որդիդ հարագատ, ի մըքանացն կասիս,
Ընդ ժամանակսն քափանցանց՝ որսալ ըզհարցդ արգասիս:

Միտք որ ի մարգս եւ յեղտիւրս որոնէ իւր ըզբօսանս,
Գըտցէ գիւհոյսն առանձին ի պատմութեանն ջինջ հոսանս.
Ուր դարք ըզդարս հալածեն, գան վէպք ազգաց ի հանդէս,
Անդ եւ հաւուցդ յիշատակի երեւեսցին քեզ յանդէս:

Ի քեւս քեքեւս ընդ այերս առին շրջանս յիշատակի,
Զորոց գընթացսն կարնել ժանիք դարուց չեն առակի:
Նըվիրական յիշատակի նահապետացն որ անցին,
Բարձեալ բերեն զնոցին գարուքեանց գործս ըստ անձին:

Ո՞յր ձեռն տընկեաց գայգին մեր մատաղատունկ ի դաշտի,
Յորոյ բերոցն փըրփրադէգ անապականն մեզ պաշտի:
Կէսք ի սահմանս քաջանուն, հաւատարիմ ի վառ դից,
Կէսք ի մըտաց բուրաստանս կապեցին փունջս ի վարդից:

Օրինակարն քաջաց սընան որդիք եւ քոռունի,
Զորոց բագուկս ընկնեցին ոչ սարիք պինդ, ոչ տոռունի,
Հակատակացն դիմագրաւ կացին ամուրբն անառիկ,
Եւ քըշնամեացն բանակին վատնեցան հոյլք անարիք:

Արիւնք քաջացն եռացին, տըկարք առին քաջալերս,
Շեփորն մարտին տայր հրաւեր, շոխնոն գամուրսն տապալեր:
Անդ Հայկն արի եւ Տիգրան եւ Տըրդատէս կաշըմբունն,
Սահակ, Մաշտոց, Ներսիսեանք ետուն միմեանց ըզհամբոյրն:

Ժամանակացն անիւ քէպէտ գերկիրն գայն վարուն,
Արօրադիր աւերեաց, գոր գարդարեացն գարուն,
Թէպէտ հրոսաց ասպատակի, քագաւորացն արհաւիրք
Կալան գերկիրն գայն բընիկ, ի հուր, ի սուր եւ ի վիրք:

Այլ ընդ լըծով նըլանել զնոցին հայկեան ընդոծին,
Ոչ բաւեցին զէնք եւ գարդիք եւ ոչ բըռունիք իսկ նոցին:
Հայոց լերանցն կատարք յօդեալ ի կայծ եւ յակատ,
Զուր ընդհարան ընդ նոսա մըքրիկիք եւ բուքք ի հակատ:

Որ քաջ արանցդ պայագատ լինել յանձին դու պարծիս,
Լեր ուշակալ, զի արդեամբք եւ ոչ յունայն ի կարծիս,
Լիցիս գործոցն ժառանգորդ, մեծի անուանն արժանի.
Նահատակաց, ոչ արեան, պըսակ փառաց բարժանի:

Ըզյիշատակս Մըշակացդ եւ ըզվաստակս Անուանեաց,
Զոր ժամանակն վաղ ի մէնջ ի մոռացօնըս վանեաց,
Երգէ Հ ա ն դ է ս Ա մ ս օ բ ե ա յ ի դըրուատիս իսկ նոցին,
Զորս եւ գըքով փայփայեաց ի մայրենի յիւր ծոցին:

“ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ, Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆԸ Ի ՎԻԵՆՆԱ

Հոկտեմբեր 3 Յորեւեանի տօնախմբութեան կիրակին էր.
Միւլիթարեանց հանդիսասրահը տօնազարդուած էր օրուան վայելուչ կահաւորումով: «Հանդէս Ամսօրեայ»-ի յիսուն հատորները բազմած էին փառաշուք ոսկի կազմով. Ազգային Մատենադարանի հարիւր քառասուն ու երեք հատորներն եւս իբր շքադիր զետեղուած էին անոնց շուրջ: Գերպ. Հ. Արսէն Այտընեանի պղնձէ կիսանդրին կը նախադասէր այդ շքախումբին: Մեծ Հանձարին ու «Հանդէս Ամսօրեայ»-ի երջանիկ Հիմնադրին խորթափանց աչքերը կարծես կենդանացած էին այդ փառքի օրը ելեկարական լոյսերու շողին տակ. անոր բոց աղնարկները կը դիտէին ժողովուրդը տպաւորիչ խորհրդաւորութեամբ:

Ժամը 5 էր յետ միջօրէի. արդէն լեցուած էր սրահը հայ եւ օտար հիւրերով: Յորեւեանը իրենց ներկայութեամբ կը պատուէին Գերպ. Հ. Սահակ Վ. Կոզեան, առաջնորդ Կաթ. Հայոց Ռուսմանիոյ եւ Պատգամաւոր Ռուսմանայ մտաւորականութեան. Պր. Առաւել Սարուխան, յիսնամեայ աշխատակից «Հանդէս Ամսօրեայ»-ի, քեզ Սարուխան, յիսնամեայ Hofrat Hans von Mzik, դասախօս հայերէն լեզուի Ռուսոցչապետ Prof. Dr. B. Geiger, Ռուսոցչապետ Վիեննայի Համալսարանին մէջ, Prof. Zederbauer՝ Հողագործական Համալսարանեան լեզուներու, Prof. Bleichsteiner՝ Հողագործական Համալսարանէն, Univ.-Doz. Dr. R. Bleichsteiner, Ռուսոցչի վրացերէն լեզուի (Վիեննայի Համալսարանէն), մեծ թիւով գերման վարժարաններու Ռուսոցչիներ ու համալսարանականներ: Տեղւոյ հայ գաղութը եւս զրեթէ լիաթիւ փութացած էր ներկայ գտնուիլ:

Ու ահա Միւլիթարեանց երգչախումբը զեկավարութեամբ Հ. Մ. Վ. Սրապեանի ձայնեց անմահ Կոմիտասի «Սարէն ելաւ»:
Հազար ծափերը լռեցին Նախագահը՝ Գերպ. Հ. Մեսրոպ Վ. Հապոզեան, Ընդհանր. Աբբայ Միւլիթարեանց, բացաւ Հանդէսը ու կուռ խօսքերով պարզեց օրուան նշանակութիւնը: Հ. Պօղոս Էսախանյան ոգեւոր շեշտով արտասանեց ձօն մը «Հանդէս Ամսօրեայ»-ին: Յետոյ բեմ բարձրացաւ թերթիս Խմբագրապետը՝ Հ. Ներսէս Վ. Ակիւնեան ու ներկայացուց Ռուսումնաթերթիս յիսնամեայ գործունէութիւնը: Իրմէ ետք խօսք առաւ Դկտ. Հ. Վահան Վ. Ինչլիզեան ու գերմաներէն լեզուով պարզեց թերթիս գիւհան Վ. Ինչլիզեան ու գերմաներէն լեզուով պարզեց թերթիս գիւհան արդիւնքը: Գնահատանքի խօսքեր խօսեցան Prof. Dr. H. v. Mzik (գերմ.), St. Lyonnet S. J. (գաղղ.): Սուք առին նաեւ Պր. Ա. Սարուխան (գաղղ.), Տ. Ներսէս Վ. Սայեղեան ու Տ. Եղիշէ ք. Սարուխան: Կարգացուեցան Ուղերձ մը Դկտ. Վ. Թորգոմեանէ, շնորհաւորական նամակներ ու հեռագիրներ. յայտարարուեցան նաեւ Ռուսումնաթերթիս ազնիւ բարերարներու անունները, որոնք այս առթիւ փութացուցած էին իրենց նուէրները: Ի վերջ հանդի-

